

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 14 grudnia 2022 r.,
sprawy **A. S.**
skazanego z art. 159 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw.
z art. 11 § 2 k.k. i in.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego,
od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 11 maja 2022 r., sygn. akt IV Ka 1836/21,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego
Szczecin – Centrum w Szczecinie
z dnia 12 lipca 2021 r., sygn. akt V K 825/19,

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. obciążyć skazanego A. S. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

A. S. został oskarżony o to, że:

1. bliżej nieustalonego dnia grudnia 2018 r. w S. przy ulicy [...], zadając ciosy pięścią w twarz P. D., doprowadził do powstania u pokrzywdzonego krwiaka okularowego powiek obu oczu i nasady nosa, powodując tym samym naruszenie czynności narządu jego ciała na kres nieprzekraczający 7 dni,

tj. o czyn z art. 157 § 2 k.k.,

2. bliżej nieustalonego dnia w okresie grudzień 2018 r. - styczeń 2019 r. w S. przy ulicy [...], działając wspólnie i porozumieniu z ustaloną osobą, zadając ciosy pięścią w głowę, zadając trzy cięte ciosy nożem w prawy pośladek P. D., następnie wcierając w powstałe rany sól, pobił go, powodując naruszenie czynności narządów jego ciała inne niż określone w art. 156 § 1 k.k., tj. o czyn z art. 159 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,

3. dnia 23 lutego 2019 r. w S. przy ulicy [...], zadając jeden cięty cios nożem w prawą dłoń P. D., spowodował zranienie skóry grzbietu prawego śródreżcza na odcinku 3 cm, przechodzące w otarcie naskórka, powodując tym samym naruszenie czynności narządu jego ciała na kres nieprzekraczający 7 dni,

tj. o czyn z art. 157 § 2 k.k.,

4. bliżej nieustalonego dnia w okresie od 15 do 23 lutego 2019 r. w S., przy ulicy [...] groził P. D. zamachem na jego życie i zdrowie, przy czym groźby te wzbudziły w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będą spełnione, tj. o czyn z art. 190 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 12 lipca 2021 r., sygn. V K 825/19, Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie uznał oskarżonego A. S. za winnego:

I. popełnienia zarzuconych mu czynów wskazanych w punkcie 1, 3 i 4 zarzutu i za przestępstwa te wymierzył mu kary:

- za czyn wskazany w punkcie 1, na podstawie art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., 2 miesięcy pozbawienia wolności,
- za czyn wskazany w punkcie 3, na podstawie art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., 4 miesięcy pozbawienia wolności,
- za czyn wskazany w punkcie 4, na podstawie art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., miesiąca pozbawienia wolności.

II. tego, że w okresie grudzień 2018 r. - styczeń 2019 r., daty dokładnie nie ustalonej, w S. przy ulicy [...], działając wspólnie i porozumieniu z Ż. K. posługując

się nożem wziął udział w pobiciu P. D. w ten sposób, że zadał P. D. trzy ciosy nożem w prawy pośladek, a następnie podrażnił powstałe rany solą, powodując w ten sposób naruszenie czynności narządu ciała - pośladka prawego na okres nieznacznie przekraczający 7 dni, czym spowodował u P. D. bezpośrednie niebezpieczeństwo nastąpienia skutku określonego w art. 156 § 1 k.k., tj. popełnienia przestępstwa kwalifikowanego z art. 159 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to, na podstawie art. 159 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności.

III. na podstawie art. 85 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k., art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wobec oskarżonego A. S. i orzekł wobec niego karę łączną roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, na poczet której zaliczył okres tymczasowego aresztowania od 6 marca 2019 r. godz. 17.10 do dnia 8 listopada 2019 r. godz. 13.35 (pkt VII wyroku).

Na podstawie art. 46 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. Sąd orzekł wobec oskarżonego obowiązek zadośćuczynienia poprzez zapłatę na rzecz P. D. kwot:

- 1000,00 zł - za czyn wskazany w punkcie pierwszym zarzutu,
- 5000,00 zł - za czyn wskazany w punkcie drugim wyroku,
- 1000,00 zł - za czyn wskazany w punkcie trzecim zarzutu,
- 500,00 zł - za czyn wskazany w punkcie czwartym zarzutu (pkt IX wyroku).

Apelację na niekorzyść oskarżonego wniósł prokurator, który zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego w części dotyczącej orzeczenia o karze zarzucił:

- w oparciu o przepis art. 427 § 1 i 2 k.p.k. i art. 438 pkt 4 k.p.k. „rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego A. S. kary poprzez zaniechanie orzeczenia obok kary pozbawienia wolności środka karnego wskazanego w art. 41a § 1 k.k. w postaci orzeczenia zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego na odległość mniejszą, niż 10 metrów na okres 3 lat oraz zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym w jakikolwiek sposób na okres 3 lat, podczas gdy prawidłowa ocena dokonana na podstawie kryteriów wskazanych w art. 53 k.k., a przede

wszystkim uwzględnienie stopnia społecznej szkodliwości czynu, stopnia zawinienia sprawcy, a także celów prewencji indywidualnej i generalnej prowadzić musi do wniosku, że jedynie orzeczenie wskazanych wyżej środków karnych obok kary 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności realizować będzie ustawowe kryteria wymiaru kary, stanowić będzie dla oskarżonego sprawiedliwą odpłatę za popełnione przestępstwo, odpowiadać będzie społecznemu odczuciu sprawiedliwości, jak również zapewni bezpieczeństwo pokrzywdzonemu.”

Powołując się na podniesiony zarzut skarżący wniósł o:

1. orzeczenie na podstawie art. 41a § 1 k.k. i art. 43 § 1 k.k. - obok orzeczonej kary roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności - środka karnego w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego na odległość mniejszą niż 10 metrów na okres 3 lat oraz zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym w jakikolwiek sposób na okres 3 lat,
2. na podstawie art. 63 § 3 k.k. - zaliczenie środka zapobiegawczego w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego na odległość mniejszą niż 10 metrów, zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym na poczet orzeczonego środka karnego wskazanego w punkcie 1,
3. utrzymanie skarżonego wyroku w mocy w pozostałym zakresie.

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżył apelacją także obrońca oskarżonego. Zaskarżając rozstrzygnięcie w zakresie pkt I, II, III i IX w całości, na podstawie art. 438 pkt 1, 2, 3 i 4 k.p.k. i art. 427 § 1 k.p.k. zarzucił:

1. „w zakresie pkt I części dyspozytywnej wyroku błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia w postaci przyjęcia, że A. S. dokonał zarzuconych mu czynów, podczas gdy, z materiału dowodowego w postaci zeznań M. S., G. D., M. D., G. K., T. K., P. B., W. S., R. A., A. M., wyjaśnień oskarżonej Ż. K. i oskarżonego A. S., a ponadto z opinii sądowo-lekarskiej nie wynika, ażeby obrażeń na ciele P. D. dokonał oskarżony A. S.,
2. w zakresie pkt I części dyspozytywnej wyroku obrazę przepisów prawa procesowego mającą wpływ na treść orzeczenia tj. art. 4 k.p.k. i art. 7 k.p.k.

polegającą na dowolnej ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego bez uwzględnienia ujawnionych w toku postępowania wszelkich okoliczności oraz naruszenia zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego w postaci przyjęcia, że:

a) zeznania M. S., G. D., M. D., G. K., T. K., P. B., W. S., R. A., A. M., wyjaśnienia oskarżonej Ż. K. i oskarżonego A. S. stanowią dowód potwierdzający dokonanie przez A. S. zarzuconych mu czynów, podczas gdy żadna z wyżej wymienionych osób nie była naocznym świadkiem sytuacji, w której oskarżony rzekomo miałby dokonać zarzuconych mu w pkt I wyroku czynów,

b) opinia sądowo-lekarska stanowi dowód potwierdzający dokonanie przez A. S. zarzuconych mu czynów, podczas gdy w opinii sądowo - lekarskiej wskazano, iż obrażenie kości nosa jest najprawdopodobniej skutkiem urazu jeszcze sprzed grudnia 2018 r., natomiast uszkodzenie skóry grzbietu prawej dłoni nie pozwala wykluczyć samouszkodzenia,

c) karta informacyjna leczenia szpitalnego z dnia 23 lutego 2019 r. stanowi dowód potwierdzający dokonanie przez A. S. zarzuconych mu czynów, podczas gdy w karcie zostało wskazane, iż P. D. zgłosił, że skaleczył się szkłem,

3. w zakresie pkt II części dyspozytywnej wyroku obrazę przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 159 § 1 k.k., poprzez przyjęcie, że oskarżony działając wspólnie i w porozumieniu z Ż. K., posługując się nożem, wziął udział w pobiciu P. D., tj. popełnił przestępstwo stypizowane w art. 159 k.k., podczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci wyjaśnień oskarżonego A. S. i oskarżonej Ż. K., a ponadto zeznań świadków: M. S., G. D., M. D., A. K. i K. K. wskazuje, jakoby Ż. K. nie brała udziału w pobiciu P. D.,

4. w zakresie pkt III i IX części dyspozytywnej wyroku rażącą niewspółmierność wymierzonych oskarżonemu A. S. kar jednostkowych i w efekcie kary łącznej w wymiarze 1 rok i 4 miesiące pozbawienia wolności, w sytuacji gdy wcześniejsza niekaralność oskarżonego, pozytywna prognoza kryminologiczna, cele wychowawcze kary oraz potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej

społeczeństwa przemawiają za wymierzeniem oskarżonemu kary w niższym wymiarze niż kara orzeczona.”

W konkluzji obrońca wniósł o:

1. uniewinnienie oskarżonego od zarzucanych mu w pkt I części dyspozytywnej wyroku czynów,
2. zmianę kwalifikacji prawnej w zakresie czynu przypisanego oskarżonemu w pkt II części dyspozytywnej wyroku, w ten sposób, że Sąd uzna, iż oskarżony dopuścił się przestępstwa stypizowanego w art. 157 § 1 k.k., a nie czynu stypizowanego w art. 159 k.k.,
3. w zakresie czynu zarzucanego oskarżonemu w pkt II części dyspozytywnej wyroku wymierzenie oskarżonemu kary adekwatnej do popełnionego czynu wraz z warunkowym zawieszeniem wykonania orzeczonej kary.

Po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 11 maja 2022 r., sygn. akt IV Ka 1836/21, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

We wniesionej kasacji, obrońca, zaskarżając wyrok Sądu odwoławczego w części co do czynu z pkt II aktu oskarżenia, zarzucił „rażące naruszenie prawa materialnego, w zakresie kwalifikacji prawnej czynu, mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie zapadłe w sprawie, tj. art. 18 § 1 k.k. poprzez błędne utrzymanie w mocy przez Sąd II instancji, nieprawidłowego przyjęcia, że skazany A. S. w zakresie czynu z punktu II aktu oskarżenia działał wspólnie i w porozumieniu ze skazaną Ź. K., w sytuacji gdy zachowanie skazanej nie wypełniło kryteriów pozwalających na przypisanie konstrukcji prawnej współdziałania, bowiem podjęte przez nią działanie nie cechowało się istotnym charakterem dla bytu przestępstwa, co przy braku realizacji znamion czynu zabronionego, a także braku porozumienia między skazanymi nie pozwala na przypisanie skazanej Ź. K. współdziałania, czego skutkiem jest nieprawidłowa kwalifikacja prawna czynu skazanego A. S., jako czynu z art. 159 k.k.”

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu.

Odpowiadając pisemnie na kasację, prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna, co pozwoliło na jej oddalenie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Na wstępie przypomnieć trzeba, że kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia wnoszonym od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego. Wzruszenie prawomocnego orzeczenia w jej drodze możliwe jest jedynie w wypadku stwierdzenia uchybień z art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeśli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Należy mieć na uwadze, że naruszenie prawa musi mieć nie tylko charakter „rażący”, ale również charakteryzować się takim natężeniem, które „mogło (...) mieć istotny wpływ na treść orzeczenia” (art. 523 § 1 k.p.k.). Podkreślić zatem trzeba, że - co do zasady - zarzuty kasacyjne winny wiązać się z uchybieniami, do których doszło w tok postępowania odwoławczego. Obrońca skazanego nie wskazał aby w sprawie zaistniały bezwzględne przyczyny odwoławcze, a podniesiony zarzut nie ma w rzeczywistości charakteru kasacyjnego i to z dwóch powodów. Po pierwsze, Sąd Okręgowy nie mógł dopuścić się zarzucanej obrazy, ponieważ nie stosował prawa materialnego. Utrzymując w mocy orzeczenie Sądu Rejonowego, Sąd odwoławczy zaakceptował poczynione w pierwszej instancji ustalenia faktyczne oraz zastosowaną kwalifikację prawną przypisanego skazanemu czynu. Tymczasem kasacja nie podnosi zarzutu niewłaściwej kontroli odwoławczej przez pryzmat obowiązków sądu odwoławczego wynikających z art. 433 § 2 k.p.k., nie kwestionuje także motywacyjnej części zaskarżonego wyroku w kontekście wymagań sformułowanych w art. 457 § 3 k.p.k. Po drugie, zarzut obrazy prawa materialnego ma charakter samoistny, co oznacza, że może zostać podniesiony tylko wówczas, gdy nie są kwestionowane leżące u podstaw rozstrzygnięcia ustalenia faktyczne. Tymczasem analiza podniesionego zarzutu prowadzi do wniosku, że skarżący

próbuje skłonić Sąd Najwyższy do kolejnej już kontroli instancyjnej. W istocie bowiem kwestionuje poczynione ustalenia faktyczne co do działania skazanego wspólnie i w porozumieniu z Ż. K. w popełnieniu przestępstwa udziału w pobiciu pokrzywdzonego, zaś uzasadnienie stawianego zarzutu sprowadza się do dezaprobaty oceny dowodów w tym zakresie. Przypomnieć trzeba, że Sąd odwoławczy, odnosząc się do zarzutu apelacyjnego - *de facto* kwestionującego ustalenia faktyczne w zakresie współdziałania A. S. z Ż. K. w popełnieniu czynu z pkt II, zauważył, iż wynikają one nie tylko z relacji pokrzywdzonego, ale i z wyjaśnień skazanej Ż. K.. Po wypowiedzeniu przez nią słów, wskazujących na to co należy robić z mężczyznami zachowującymi się w taki sposób jak pokrzywdzony wobec niej („nożem ciąć i solą sypać”), A. S. rozpoczął działanie polegające na pobiciu pokrzywdzonego, a następnie zadaniu mu trzech ciętych ciosów nożem w prawy pośladek i wtarcu soli w powstałe rany (Ż. K. nie powstrzymała skazanego, a na jego żądanie podała mu sól mającą służyć i służącą do wtarcia w rany powstałe na pośladkach pokrzywdzonego). Bez wątpienia skazany brał udział w pobiciu pokrzywdzonego, zainspirowany przez Ż. K., używając przy tym noża, którym przeciął skórę P. D., a następnie w tak powstałe rany wtarł sól, podaną w tym celu przez współoskarżoną. Skazany, wbrew stanowisku obrońcy, działał więc wspólnie i w porozumieniu z inną osobą w dokonaniu tego przestępstwa, a odmiennność przypisanej mu kwalifikacji prawnej w stosunku do tej, jaką przypisano Ż. K. wynika z tego, że to on dysponował nożem i on spowodował skutek w postaci naruszenia czynności ciała na okres nieznacznie przekraczający 7 dni. Gdyby Ż. K. słownie nie zainicjowała czynu polegającego na pobiciu pokrzywdzonego, w tym dokonaniu uszkodzeń jego ciała, to możliwe, że nie doszłoby do zaistnienia tego przestępstwa. Słusznie Sąd odwoławczy przyjął, że Ż. K. w sposób świadomy połączyła swoje działania z działaniami A. S., tak jak A. S. podjął działania po wypowiedzi Ż. K., dotyczącej sposobu potraktowania pokrzywdzonego i dokonał jego pobicia, wzywając ją do podania soli, którą to solą następnie posypywał rany pokrzywdzonego. Jak zauważył Sąd Najwyższy w sprawie V KK 206/18, „Dla przyjęcia konstrukcji współsprawstwa nie jest konieczne, aby każdy ze współdziałających w ramach porozumienia realizował własnoręcznie czasownikowe znamię czynności wykonawczej - wystarczy, że swoim zachowaniem, które stanowi

istotny wkład we wspólne działanie objęte porozumieniem, zapewnia lub ułatwia realizację uzgodnionego w ramach porozumienia wspólnego przestępczego zamachu. Z istoty współsprawstwa wynika, że każdy ze współdziałających ponosi odpowiedzialność za całość popełnionego z co najmniej jedną jeszcze osobą przestępstwa, a więc także w tej jego części, w której znamiona czynu zabronionego zostały zrealizowane przez innego współdziałającego, przy czym każdy ze współsprawców ponosi odpowiedzialność tak, jak gdyby sam wykonał czyn zabroniony. Współsprawstwo zatem obejmuje również takie działania, których podjęcie dyktuje czy wymusza dynamiczny rozwój wydarzeń, o ile postawa współdziałającego nie dostarczy podstaw do przyjęcia, iż nie akceptuje on działań niezgodzonych, wykraczających poza zakres wstępnego porozumienia. Jedynie wówczas możliwe jest uznanie, iż sprawca ten ponosi odpowiedzialność w granicach swego pierwotnego zamiaru, z wyłączeniem czynności stanowiących eksces współdziałających” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2018 r., V KK 206/18, Legalis nr 1805849).

Na koniec wskazać także trzeba, że skazanemu przypisano m.in. odpowiedzialność za udział w pobiciu, które należy rozumieć jako napaść przynajmniej dwóch osób na inną osobę. Do przyjęcia owego udziału nie jest konieczne aby każdy z napastników zadał cios pokrzywdzonemu. Wystarczające jest świadome połączenie działania jednego ze sprawców z działaniem drugiego człowieka przeciwko innemu człowiekowi, które wywołuje skutek w postaci bezpośredniego niebezpieczeństwa zaistnienia któregoś z następstw, o których mowa w art. 158 § 1 k.k. (kwestia ta została prawidłowo rozwinięta już w uzasadnieniu wyroku Sądu Rejonowego).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.